

GO NUTS!

- Ett konkret exempel på hur rättvis handel gynnar en hållbar utveckling

TVÄTTNÖTTERNA "GO NUTS"

Producentgrupp:

WISH, Women's Initiative for Self-Help

Ursprung:

Nepal (Asien)

Handelspartner:

Purna Kalash Trading

Importör:

The House of Fair Trade (Samimport med tyska WFTO-medlemmen El Puente)

Beskrivning av produkten

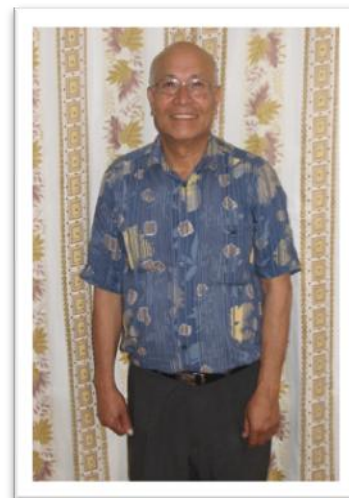
"Go Nuts" är det första 100 % biologiskt nedbrytbara samt rättvist handlade tvättmedlet på den internationella marknaden. I nöten skal finns en substans som heter saponin. I kontakt med varmt vatten bildas såpa som har en helt fantastisk förmåga att tvätta kläder. Nöten har under flera århundraden använts i Nepal och är fortfarande mycket viktig för de invånare som bor på den fattiga landsbygden och inte har råd att köpa industriell tvål.

Klimatsmarta argument

- Tvättnötterna är lokala råvaror av förnyelsebart råmaterial som växer nära kvinnorna
- Inga bekämpningsmedel används i framtagandet av produkten
- Tvättnötterna är 100 % biologiskt nedbrytbara – multnar i komposten
- Tvättnötterna kan användas flera gånger, till skillnad från annat tvättmedel
- Minskad avskogning – träden får ett ökat värde då dess nötter går att exportera
- Minskad urbanisering - arbetstillfällena som produktionen skapar får människor att stanna på landsbygden, i stället för att flytta in till städerna där de oftast möter en ännu större fattigdom
- Kvinnorna får en självständig inkomst och deras ställning i samhället höjs
- Fler barn ges möjlighet till utbildning
- Organisationen Purna Kalash har ett program för mikrokrediter
- Kvinnorna i WISH får utbildas i miljöfrågor - möjliggör en mer medveten produktion
- Kvinnorna får även kunskap om produktion och service, samt erbjuds förskottsbetalning samt teknisk rådgivning för att kunna utveckla sin verksamhet ytterligare
- Inget barnarbete förekommer vid framtagandet av tvättnötter
- Demokrati- och kompetensutveckling främjas genom dialog mellan kvinnorna

Purna Kalash Traders

Exportorganisationen Purna Kalash Traders grundades 1978 i Nepal. Namnet Purna Kalash betyder "en helig bägare, fylld med alla människors behov". Purna Kalash är ett företag vars verksamhet bygger på samarbete med andra grupper och/eller företag. Deras huvudsyssla är att underlätta marknadstillträdet för sina samarbetspartners. Till höger ser ni en bild på Saumendra Shrestha, som har det yttersta ansvaret för exportorganisationen och dess verksamhet.

De största importörerna av Purna Kalashs produkter återfinns i Tyskland, Schweiz och Japan. Tyskland som är det största importlandet köper in produkter genom organisationerna El Puente och dwp eG. Båda dessa organisationer är medlemmar i WFTO, World Fair Trade Organization.

Purna Kalash knöt sin första kontakt med El Puente för mer än 20 år sedan. Sedan 1993 har de utvecklat ett väl fungerande samarbete. De upprätthåller en frekvent kontakt med varandra och El Puente uttrycker själva att denna kommunikation är mycket trevlig och flyter okomplicerat. El Puente ser försäljningen av tvättnötter som "en gyllene möjlighet".

WISH, Women's Initiative for Self-Help

En av Purna Kalash samarbetspartners är WISH, Women's Initiative for Self-Help. Detta samarbete etablerades under 2006. Det var WISH-gruppens två initiativtagare, Mira Shrestha och Sudha Joshi, som tog den första kontakten. De anordnade ett möte med Saumendra Shrestha och presenterade sin affärsidé, att exportera tvättnötter till den europeiska marknaden. Saumendra Shrestha berättar själv att han snabbt insåg värdet i kvinnornas initiativtagande till en förbättrad livssituation. Purna Kalash Traders och WISH etablerade snart ett samarbete som gav dessa kvinnor en möjlighet till ett ökat oberoende samt en stärkt ekonomisk position i det mansdominerande nepalesiska samhället.

WISH huvudsyften

1. Uppmuntra kvinnor att bli självförsörjande genom familje-, hem- eller småskalig produktion
2. Hjälpa kvinnorna i WISH att få marknadstillträde för sina produkter och hjälpa dem att erhålla ett rättvist pris för sina produkter
3. Tillgodose kvinnorna med den kompetens de behöver för att möta köparnas krav på internationell standard
4. Stödja kvinnorna med små lån så att de kan starta och fortsätta med sin produktion samt lån till deras dagliga behov
5. Garantera kvinnorna att deras produkter säljs enligt överenskommelse

WISHs medlemmar – Vilka är de och var finns de?

I dag består WISH av cirka 35 kvinnor från fyra olika regioner i Nepal. De fyra områden som kvinnorna lever och verkar i är Jhapa och Bahun Dangi Village i östra Nepal, Chitwan i Terai-området, Dang Deokhuri-distriktet i västra Nepal samt Katmandu-området som innefattar Patan, Baktaphur och Katmandu stad. Dock sker inte produktion av tvättnötter i samtliga dessa regioner, utan kvinnorna är även verksamma i produktion av andra artiklar som t.ex. te och rökelse. Samtliga medlemmar är i vuxen ålder och gifta. Alla, oberoende av kast och familjebakgrund, kan ansöka om ett medlemskap. Dock ges företräde åt de mest utsatta kvinnorna och deras familjer.

Inom WISH finns det två grupper, WISH Women och WISH WOMEN. WISH Women samlar ihop tvättnötterna (huvudsakligen i Dang Deokhuri-distriktet), medan WISH WOMEN syr och trycker de påsar som nötterna paketeras i samt packar tvättnötterna i Katmandu. Genom dessa olika uppgifter blir kvinnorna både verksamma inom produktion och service.

Bilden till höger är tagen vid det kontor i Katmandu som medlemmarna i WISH verkar vid för att förbereda nötterna för export till Europa. På bilden ser ni sju av de totalt trettiofem medlemmarna i WISH. Från vänster: Chanchali Tamang, Menuka Shrestha, Menuka Shresthas dotter, Sudha Joshi, Tara Nawa, Mira Shrestha, Shanta Poudel och Urmila Shrestha.

Tvättnötternas produktionskedja

Nötterna plockas i en Community Forest i Dang Deokhuri-distriktet som ligger i västra Nepal, ca 50 mil från huvudstaden Katmandu. Plockningen sker från slutet av oktober till slutet av december och ett träd kan ge cirka 20 kilo nötter under ett år. Det är oftast WISH-kvinnornas män som sköter själva plockningen av nötterna, då träden är höga och svåra att ta sig upp i. Kvinnorna tar dock över direkt efter plockningen då de samlar ihop nötterna och rensar ur de frön som finns inuti. En del av dessa frön återplanteras där nötterna plockas för att upprätthålla utbredningen av arten i skogen. Då nötterna rensats på sitt innehåll transporteras de till Purna Kalashs kontor i Katmandu.

Då nötterna anländer till Purna Kalash kontor i Katmandu väntar medlemmarna i WISH ivrigt på att få påbörja sitt arbete. Följande arbetsuppgifter har kvinnorna i Katmandu: produktion av de tygpåsar som tvättnötterna säljs i, kvalitetskontroll av nötterna och de producerade påsarna samt slutligen paketering av nötterna för export till Europa.

När nötterna når Europa står El Puente med öppna armar som importör av rättvist handlade produkter. The House of Fair Trade, Sveriges största importör av rättvist handlade produkter, importerar sedan produkterna till den svenska marknaden, där de distribueras ut till landets världsbutiker för försäljning. Slutligen når nötterna den svenska konsumentens hem. På bilden till vänster ser ni hur kvinnorna lägger ut de färdigtryckta påsarna i solen för torkning.

Nedan kan ni ta del av mer specifikt vilka arbetsuppgifter som varje medlem i WISH har. Medlemmarna har också ett meddelande till er i egenskap av konsumenter.

Namn: Urmila Shrestha
Uppgift: Syr tvättnötspåsar

"Jag hoppas att svenska konsumenter ser ett värde i att stödja oss och konsumerar fler av våra produkter. Jag hoppas även att Sverige och Nepal ska kunna ha en god relation, både nu och i framtiden."

Namn: Menuka Shrestha
Uppgift: Trycker tvättnötspåsar

"Jag är mycket tacksam för att ni köper våra produkter. Ni hjälper oss både direkt och indirekt och vi hoppas på en ökad försäljning!"

Namn: Chanchali Tamang
Uppgift: Tvättar och torkar påsar innan paketering

"Jag vill att ni svenska konsumenter ska köpa våra produkter. Då ni gör det stärker ni både mig och andra kvinnor i Nepal."

Namn: Mira Shrestha
Uppgift: Initiativtagare till WISH, packar tvättnötterna

"Sverige är ett rikt land med stor köpkraft. Om ni väljer att köpa produkter från Nepal så ger ni oss ökade arbetstillfällen och en starkt ekonomi."

Namn: Sudha Joshi
Uppgift: Initiativtagare till WISH, packar tvättnötterna

"Jag har aldrig varit i Sverige och har svårt att föreställa mig hur ert land ser ut. Men jag vill varmt tacka er för att ni tror på och köper våra produkter!"

Namn: Shanta Poudel
Uppgift: Packar tvättnötterna

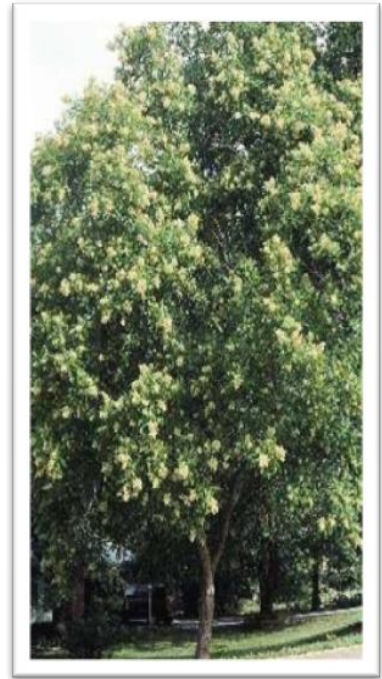
"Jag tycker att det är spännande med besök från Sverige. Jag är ju bara en enkel flicka, men jag är mycket glad över svenska besök hos oss och hoppas att ni kan komma oftare!"

Hur växer samt används tvättnötterna lokalt i Nepal?

I landsbygdsdistriktet Dhading i Nepal finns en liten by vid namn Jyamrung. Här växer den tvättnötsproducerande trädarten *Sapindus Mukorossi* sida vid sida med papaya-, mango-, persiko-, äppel- och ananasträd. Byns invånare har inte planterat dessa träd utan de har varit en naturlig del av området fauna så lång som invånarna kan minnas.

Trädets karaktär förändras under året. I maj utvecklar trädet vackra blommor och under juni och juli månad börjar det att producera nötter. Nötterna är färdiga för skörd i slutet av oktober. De plockas sedan från träden i slutet av oktober till början av januari. De nötter som lokalbefolkningen valt att inte skörda faller naturligt av i januari. Att nötterna faller till marken påverkar inte deras kvalitet om de tas om hand snart efteråt. Om de däremot ligger några veckor blir nötens såpeffekt inte lika intensiv. Enligt invånarna i byn Jyamrung så är kvalitén bäst direkt efter att de är plockade, men de håller god kvalitet under 5–6 månader efteråt. Kvalitén bevaras bättre om nötterna förvaras svalt.

Träden börjar producera nötter då de är mellan 10 och 15 år och ger sedan skörd tills att de är närmare 100 år. Ett träd kan ge upp emot 20 kg nötter under ett år. Människorna i byn Jyamrung plockar nötterna under säsong och sparar dem sedan för resten av året. De plockar aldrig mer nötter än de behöver. Tidigare användes tvättnöten ihärdigt till väldigt många olika saker: tvättning av kläder, allrengöring i hemmet, kroppshygien och schamponering av håret. Numera används nötterna mest till att tvätta kläder. För de andra områdena används numera oftare mer moderna metoder.

I Sverige använder vi tvättnöten i våra tvättmaskiner, men på plats i Nepal används den vid handtvätt. För att få den lödbrande effekten och för att kunna komma åt det verkande ämnet saponin så krossar de nöten till små flisor med en sten. Fröet inuti kastas bort. Klädesplagget man önskar tvätta viks ihop och inuti det vikta plagget placerar de flisorna för att sedan gnugga hårt i vatten så att bubblor utvecklas och såpan träder fram. Det krävs med denna metod cirka 15 nötter till en större tvätt och 6–7 stycken till en mindre.

Avslutande tips till de svenska konsumenterna

Ett bra tips som invånarna i Jyamrung ger oss svenska konsumenter är att om nötterna inte är använda inom den period som de rekommenderas och deras intensitet börjar avta så bör vi blötlägga dem innan användning. Detta motverkar den torra karaktären som nötterna annars kan utveckla.